

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIA A TREIA

CAUZA RASSOHIN c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 11373/05)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

18 octombrie 2011

*Hotărârea va rămâne definitivă în circumstanțele stabilite în articolul 44 § 2 al
Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.*

Cauza Rassohin c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (SECȚIA Treia), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Josep Casadevall, *Președinte*,

Alvina Gyulumyan,

Ján Šikuta,

Ineta Ziemele,

Luis López Guerra,

Nona Tsotsoria,

Mihai Poalelungi, *judcători*,

și Santiago Quesada, *Grefier al SECȚIEI*,

Deliberând la 27 septembrie 2011 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 11373/05) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dna Varvara Rassohin („reclamanta”), la 2 martie 2005.

2. Reclamanta a fost reprezentată în fața Curții de către dl A. Bodnariuc, avocat în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl Vladimir Grosu.

3. Reclamanta a pretins, în special, că dreptul său la protecția proprietății a fost încălcat și că instanța de judecată i-a examinat recursul în lipsa sa.

4. La 11 februarie 2008, Curtea a decis să comunice cererea Guvernului. De asemenea, Curtea a decis să examineze fondul cererii concomitent cu admisibilitatea acesteia (Articolul 29 § 3).

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

5. Reclamanta s-a născut în 1937 și locuiește în Chișinău.

6. Reclamanta locuiește în casa sa din anul 1950. Casa este situată într-o curte alături de alte două case private. Potrivit unui document eliberat de Direcția Generală de Arhitectură și Urbanism (o subdiviziune a Primăriei Chișinău) la 8 decembrie 1998, exista doar o singură intrare comună în curte

și o singură cale de acces care deservea casele nr.10 și 14 (ultima fiind casa reclamantei).

7. În anul 1992 unul din vecinii reclamantei, (D.), a construit un gard împrejurul propriei case care, potrivit reclamantei, cuprindea o parte din suprafața utilizată în comun de către proprietarii celor trei case din curte. Gardul a blocat accesul reclamantei la singura intrare în curte, ea putând să ajungă la casa ei doar printr-o poartă făcută în gard.

8. În anul 1998, D. a înlocuit gardul cu unul mai mare și nu a lăsat nicio deschidere prin care să treacă reclamanta. La 19 octombrie 1998, ginerele reclamantei, (S.), a venit în vizită la ea și a descoperit noul gard. La cerere soacrei el a demolat o parte din gard pentru a crea un pasaj liber spre casa reclamantei.

9. La cererea lui D. au fost pornite proceduri penale împotriva lui S. La 2 februarie 1999, Judecătoria sectorului Centrul 1-a achitat. Instanța de judecată a luat act de declarațiile făcute de câțiva vecini și de declarația unui expert din cadrul Oficiului Cadastral din Chișinău, precum și de certificatul eliberat la 8 decembrie 1998 (a se vedea paragraful 6 de mai sus), potrivit căruia ograda a fost rezervată pentru folosința comună a proprietarilor celor trei case și că exista doar o singură cale de acces la casa reclamantei, care era blocată de gardul nou-construit. Instanța de judecată a constatat că D. a construit gardul ilegal și a blocat accesul reclamantei la casa ei, iar acțiunile lui S. de a elibera trecerea spre casa ei au fost dictate de stricta necesitate. Această hotărâre judecătorească nu a fost atacată, devenind irevocabilă.

10. La 2 mai 2000, arhitectul șef al orașului Chișinău a trimis un răspuns la petiția reclamantei, prin care a informat-o că, în urma unei vizite la fața locului, a constatat că teritoriul pe care erau amplasate casa reclamantei și cea a lui D. se afla în folosință comună și, prin urmare, calea de acces spre casa reclamantei se afla în folosință comună. La scrisoare a fost atașată și un plan de confirmare. Direcția a adăugat că nu a fost adoptată nicio decizie care ar fi putut provoca dispute între reclamant și D.

11. La 18 mai 2000, Consiliul municipal Chișinău a decis să-i vândă lui D. un lot de teren care înconjură casa ei și care includea cărarea de acces comună. La 16 iunie 2000, Consiliul municipal și D. au încheiat un contract de vânzare-cumpărare a terenului.

12. În urma depunerii unei plângeri de către reclamantă la Consiliul municipal, acesta a decis, la 5 iulie 2001, să modifice decizia din 18 mai 2000 prin reducerea suprafeței terenului vândut lui D., astfel încât să soluționeze disputa între D. și reclamantă, și să asigure accesului la casa reclamantei.

13. D. a contestat decizia municipalității din 5 iulie 2001 în instanța de judecată. La 15 aprilie 2002, Tribunalul Chișinău a anulat decizia din 5 iulie 2001 ca fiind ilegală. Instanța de judecată a constatat că, potrivit unei scrisori din 11 septembrie 2000 a departamentului de finanțe din cadrul

Consiliului municipal, calea de acces la casa reclamantei nu a fost inclusă în lotul de pământ vândut lui D.

14. Consiliul municipal a intentat un proces judiciar separat la 6 decembrie 2001, solicitând modificarea contractului de vânzare a lotului de pământ lui D. Reclamantul a susținut că lotul de pământ a inclus din greșeală calea de acces comună folosită pentru a ajunge la casa reclamantei.

15. În ianuarie 2002, reclamanta a pornit un proces judiciar împotriva lui D. și a Consiliului municipal, solicitând anularea tuturor deciziilor adoptate în favoarea lui D. începând cu anul 1992, inclusiv decizia din 18 mai 2000, precum și contractele încheiate de cele două părți. Ea a menționat faptul că gardul construit de D. a blocat accesul la casa sa și că a lăsat-o chiar fără posibilitatea de aprovizionare cu apă, care fusese anterior asigurată printr-o conductă de apă ce dădea în ograda comună și care acum se afla pe teritoriul lui D. Reclamanta a solicitat instanței de judecată să dispună eliminarea tuturor obstacolelor care împiedică utilizarea casei sale și să stabilească modul de utilizare în comun a căii de acces de către toți proprietarii caselor din curte.

Instanța de judecată a conexas cele două acțiuni judecătorești.

16. La 19 noiembrie 2002, Judecătoria sectorului Centru a respins cererile reclamantei și ale Consiliului municipal. Instanța de judecată a constatat că reclamanta avea suficient spațiu pentru a folosit casa sa și că, odată ce conducta de apă trecea prin terenul deținut în proprietate de D., reclamanta își putea asigura accesul la apă doar cu acordul lui D. Instanța de judecată a decis să înceteze procesul judiciar în privința cererii reclamantei de anulare a deciziei din 18 mai 2000, deoarece legalitatea acesteia a fost deja confirmată de hotărârea judecătorească irevocabilă a Tribunalului Chișinău din 15 aprilie 2002.

17. La 13 ianuarie 2003, Tribunalul Chișinău a casat hotărârea instanței judecătorești inferioare și a dispus rejudecarea cauzei.

18. La 19 februarie 2004, Judecătoria sectorului Centru a scos de pe rol acțiunea reclamantei pe motiv că, fiind citată, ea nu s-a prezentat în instanța de judecată. Această încheiere judecătorească a fost casată de Curtea de Apel Chișinău la 8 aprilie 2004, deoarece nu existau probe la dosar cum că reclamanta fusese citată la ședința de judecată.

19. La 8 iulie 2004, Judecătoria sectorului Centru a respins cererile reclamantei și ale Consiliului municipal. Aceasta a constatat, *inter alia*, că reclamanta avea acces neîngrădit la casa sa, însă nu a oferit alte detalii. Instanța de judecată a reiterat motivarea din hotărârea sa judecătorească din 19 noiembrie 2002 privind accesul reclamantei la apă. Instanța de judecată nu a anulat contractul de vânzare al terenului încheiat la 16 iunie 2000 între D. și Consiliul municipal pe motiv că acesta s-a bazat pe decizia municipalității din 18 mai 2000, a cărei legalitate a fost confirmată anterior.

20. La 7 octombrie 2004, Tribunalul Chișinău a menținut această hotărâre judecătorească. Instanța de judecată a reprodus motivarea privind legalitatea contractului de vânzare-cumpărare a terenului.

21. În recursul său, reclamanta a făcut trimitere, *inter alia*, la faptul că ea nu putea să se bucure deplin de dreptul său de proprietate asupra casei, întrucât accesul la aceasta era blocat de gardul construit de D. Ea a afirmat că contractul din 16 iunie 2000 a fost încheiat cu încălcarea legii. Reclamanta a solicitat anularea contractului și demolarea gardului pentru a asigura accesul neîngrădit la casa sa.

22. La 22 decembrie 2004, Curtea Supremă de Justiție a respins recursul reclamantei în lipsa ei. Instanța de judecată a admis confirmarea arhitectului șef al or. Chișinău din 2 mai 2000, emisă în urma vizitei în ograda respectivă, potrivit căreia terenul și calea de acces vizite se aflau de fapt în folosință comună. Însă, în lipsa unei decizii a Consiliului municipal Chișinău care să rezerve în mod expres aceste teren pentru folosință comună, opinia arhitectului șef nu putea servi drept temei pentru anularea hotărârilor judecătorești ale instanțelor inferioare. Așadar, instanțele judecătorești inferioare corect au decis că terenul vândut lui D. nu era un teren aflat în folosință comună.

23. Instanța de judecată a constatat că reclamanta a fost citată la ședința de judecată, dar ea nu s-a prezentat fără a oferi motive plauzibile. Decizia din 22 decembrie 2004 este irevocabilă.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

24. Dispozițiile legale relevante ale dreptului intern și practica internă relevantă au fost fixate în cauza *Godorozea v. Moldova*, nr. 17023/05, §§ 23-25, 6 octombrie 2009.

25. În plus, articolul 449 (h) al Codului de procedură civilă prevede următoarele:

„Revizuirea se declară în cazul în care:

...

h) Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale...”

ÎN DREPT

26. Reclamanta s-a plâns, în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției, că hotărârea judecătorească irevocabilă pronunțată în cauza sa a fost adoptată în lipsa sa. Ea s-a plâns și de faptul că, în calitate de vorbitor de limbă rusă,

ea nu a beneficiat de o traducere adecvată în limba rusă a procedurilor judiciare.

Partea relevantă a articolului 6 prevede următoarele:

„Orice persoană are dreptul la judecarea ... într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță ..., care va hotărî ... asupra drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil ...”

27. De asemenea, ea s-a plâns și de îngrădirea folosinței proprietății sale, contrar articolului 1 al Protocolului nr.1 al Convenției, care prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.”

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului Statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare reglementării folosirii bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

I. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI

A. Admisibilitatea

28. Curtea notează faptul că reclamanta s-a plâns în temeiul articolului 6 al Convenției de traducerea inadecvată a procedurilor judiciare și ale documentelor respective. Susținând că articolul 6 al Convenției este aplicabil acestei pretenții, reclamanta nu a prezentat nicio probă în susținerea acesteia, cum ar fi respingerea unei cereri de a i se traduce un document. Rezultă că această parte a cererii trebuie să fie respinsă ca fiind vădit neîntemeiată, în conformitate cu articolul 35 § 3 și § 4 al Convenției.

29. Curtea consideră că pretenția reclamantei formulată în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției, privind examinarea în lipsa ei a recursului său de către Curtea Supremă de Justiție, ridică probleme de fapt și de drept, care sunt destul de serioase pentru ca determinarea lor să depindă de examinarea fondului cauzei, iar alte motive pentru a declara aceste pretenții inadmisibile nu au fost stabilite. Așadar, Curtea declară pretenția admisibilă.

B. Fondul

30. Reclamanta s-a plâns de faptul că recursul ei a fost examinat în lipsa sa. Chiar dacă există probe la dosar că pe adresa ei a fost trimisă o citație, ea pretinde că nu a primit acea citație și nu există probe contrarii.

31. Guvernul a afirmat că reclamanta a fost citată corespunzător la ședința de judecată, după cum este arătat de înregistrarea trimiterii scrisorii

pe adresa ei. Ține de reclamantă să demonstreze că ea nu a primit citația, dar ea nu a prezentat asemenea probe.

32. Curtea reiterează faptul că articolul 6 § 1 nu garantează un drept de recurs împotriva deciziilor pronunțate în prima și a doua instanță. Însă, în cazul în care dreptul intern garantează un drept de recurs, procedura de recurs va fi tratată ca prelungire a procesului de judecată și, prin urmare, va cădea sub incidența articolului 6 (*Delcourt v. Belgium*, 17 ianuarie 1970, § 25, Series A nr. 11; *Gurov v. Moldova*, nr. 36455/02, § 33, 11 iulie 2006 și *Clionov v. Moldova*, nr. 13229/04, § 39, 9 octombrie 2007). Aceasta presupune, de exemplu, că părțile aflate în litigiu trebuie să beneficieze de un drept efectiv de acces la o instanță de judecată care va hotărî asupra „drepturilor și obligațiilor lor civile” (a se vedea, de exemplu, *Brualla Gómez de la Torre v. Spain*, 19 decembrie 1997, § 37, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-VIII).

33. Trebuie să menționăm faptul că, în conformitate cu legislația moldovenească, reclamanta avea dreptul de a fi citată la ședința de judecată la Curtea Supremă de Justiție și de a-și susține apărarea în timpul ședinței. În plus, procedurile din prezenta cauză vizau efectele unui contract asupra dreptului de posesiune a reclamantei asupra casei și accesul ei la singura sursă de apă care se afla în curtea comună. Având în vedere aceasta, în opinia Curții și în circumstanțele specifice ale prezentei cauze, era necesară audierea reclamantei. Legea permitea expres examinarea cauzei în lipsa ei doar dacă ea ar fi optat clar pentru neprezentare (a se vedea articolul 444 al Codului de procedură civilă, citată în cauza menționată mai sus *Godorozea*, § 23). Așadar, este necesar să stabilim dacă reclamanta a fost citată corespunzător la ședința de judecată, în conformitate cu dreptul și practica internă.

34. Curtea notează că în cauza *Russu v. Moldova* (nr. 7413/05, §§ 23-28, 13 noiembrie 2008) a constatat deja că „în practică, instanțele de judecată naționale nu acceptă ca probă suficientă faptul expedierii unei scrisori de către o instanță judecătorească, ci solicită dovada expedierii”. Jurisprudența Curții Supreme de Justiție, menționată în cauza *Godorozea* (citată mai sus, § 24 și § 25) confirmă această concluzie. Curtea nu găsește în dosar nicio confirmare că citația care a fost trimisă de Curtea Supremă de Justiție pe adresa reclamantei a fost în realitate expediată. Astfel, Curtea conchide că reclamanta nu a avut posibilitatea să-și susțină deplin cauza sa în fața Curții Supreme de Justiție. În circumstanțele particulare ale acestei cauze, în care prezența reclamantei era necesară, faptul ne-citării ei corespunzătoare a privat-o de dreptul de acces la justiție.

35. Prin urmare, a avut loc încălcarea articolului 6 § 1 al Convenției.

II. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR.1 LA CONVENȚIE

Admisibilitatea

36. Reclamanta s-a plâns de faptul că i-a fost încălcat dreptul la protecția proprietății. În special, calea de acces la casa ei a fost blocată, fiind lăsată doar o trecătoare strâmtă de 80 cm, ceea ce i-a îngrădit orice acces propriu-zis la casă. În plus, ca urmare a vânzării pământului rezervat pentru folosința comună, reclamanta a fost tăiată de la aprovizionarea cu apă de care a beneficiat timp de mulți ani și care a existat înainte ca vecina ei D. să cumpere casa.

37. Guvernul consideră că pretenția reclamantei este neîntemeiată. Nu a existat vreo ingerință în dreptul ei de proprietate, deoarece ea nu a dispus niciodată de o pretenție legitimă asupra terenului vândut lui D., având în vedere faptul că instanțele de judecată naționale au stabilit în mod clar faptul că accesul la casa reclamantei nu a fost blocat. În ceea ce privește aprovizionarea cu apă a casei reclamantei, instanțele de judecată naționale au stabilit că era problema ei să se înțeleagă cu proprietarul lotului pe care era situată conducta de apă. În plus, este vorba despre un litigiu între două persoane private, iar simplul fapt că statul a instituit un sistem judecătoresc care să permită părților să-și soluționeze litigiile nu impune statului nicio răspundere pentru rezultatul judecării disputelor.

38. Curtea menționează faptul că ea a constatat încălcarea articolului 6 § 1 al Convenției pe motiv că Curtea Supremă de Justiție nu a audiat-o pe reclamantă. Însă, Curtea nu poate specula în privința rezultatului procedurilor în cazul în care reclamanta ar fi fost audiată. Prin urmare, ea consideră că această pretenție este inadmisibilă ca fiind vădit neîntemeiată, în conformitate cu articolul 35 § 3 și § 4 al Convenției.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

39. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înantelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul

40. Reclamanta a pretins 50,000 de euro (EUR) pentru compensarea prejudiciului cauzat, fără a oferi alte detalii.

41. Guvernul consideră că această sumă este nemotivată.

42. Curtea consideră că ea trebuie să fi fost frustrată atunci când Curtea Supremă de Justiție nu a audiat-o înainte de a-i respinge recursul. Luând o decizie în echitate, Curtea acordă reclamantei 3,200 EUR cu titlu de prejudiciu moral.

B. Costuri și cheltuieli

43. Reclamanta nu a formulat nicio pretenție cu acest titlu.

C. Dobânda de întârziere

44. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* admisibilă pretenția formulată în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției în ceea ce privește examinarea recursului ei în lipsa sa, și inadmisibile restul capetelor de cerere.
2. *Hotărăște* că a avut loc încălcarea articolului 6 § 1 al Convenției;
3. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantei, în termen de trei luni de la data la care hotărârea rămâne definitivă conform articolului 44 § 2 al Convenției, 3,200 EUR (trei mii două sute de euro), cu titlu de prejudiciu moral, care vor fi convertiți în valuta statului pârât conform ratei aplicabile la data plății, plus orice taxe care vor fi percepute;
 - (b) că, de la expirarea perioadei de trei luni menționată mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la suma de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii practică de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei puncte procentuale;
4. *Respinge* restul pretențiilor cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 18 octombrie 2011,
în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții

Santiago Quesada
Grefier

Josep Casadevall
Președinte